

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABLARIDA SUG‘URTA TA‘LIMINI JORIY
ETISH: «ALSKOM SUG‘URTA KOMPANIYASI» AJNING INNOVATSION
TASHABBUSI**

Xayriddinova Umida Doniyorovna

Bajardi: «Alskom Sug‘Urta Kompaniyasi» AJ

Taraqqiyot filiali ofis menejeri

Annotatsiya

Maqolada O‘zbekiston Respublikasida sug‘urta madaniyatini rivojlantirish, yoshlar moliyaviy savodxonligini oshirish va sug‘urtani maktab davridan boshlab o‘qitishning ahamiyati tahlil qilinadi. «ALSKOM SUG‘URTA KOMPANIYASI» AJning Istiqbolli loyihalar milliy agentligiga kiritishi mumkin bo‘lgan amaliy va institutsional takliflari ham ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: Sug‘urta, moliyaviy savodxonlik, xavflarni boshqarish, ta‘lim tizimi, innovatsion loyiha, sug‘urta bozori.

Introduction

Kirish

So‘nggi yillarda global iqtisodiy jarayonlar, moliyaviy risklarning ortishi va raqamli moliya vositalarining kengayishi sharoitida aholining moliyaviy savodxonligini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Sug‘urta mexanizmlari nafaqat moliyaviy xavflarni kamaytirishga yordam beradi, balki oilaviy byudjetni barqarorlashtirish, kutilmagan yo‘qotishlardan himoya qilish va jamiyat barqarorligini ta‘minlashda muhim vosita hisoblanadi.

Hozirgi kunda O‘zbekistonda sug‘urta bozori rivojlanayotgan bo‘lsa-da, aholining ko‘pchiligi sug‘urtaning iqtisodiy mohiyati, afzalliklari va amaliy qo‘llanish usullari haqida yetarlicha ma‘lumotga ega emas. Shu sababli, sug‘urta ta‘limini maktabdan boshlab joriy etish dolzarb ilmiy-amaliy masala hisoblanadi. Bu nafaqat moliyaviy savodxonlikni oshirish, balki sug‘urtaga bo‘lgan ishonchni shakllantirishga ham xizmat qiladi.

Moliyaviy savodxonlik va sug‘urta ta‘limi

Moliyaviy savodxonlik shaxsning moliyaviy mahsulot va xizmatlarni tushunishi, ulardan oqilona foydalanishi hamda mustaqil moliyaviy qarorlar qabul qilish qobiliyatidir. U quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

- **Byudjet rejalashtirish** — daromad va xarajatlarni hisobga olish, jamg‘armalarni shakllantirish.
- **Jamg‘arma shakllantirish** — kutilmagan vaziyatlarga tayyorgarlik ko‘rish, shaxsiy va oilaviy moliyaviy barqarorlikni ta‘minlash.
- **Kredit va qarz munosabatlari** — qarzlarni oqilona boshqarish, foizlar va to‘lovlar mexanizmlarini tushunish.
- **Investitsiya asoslari** — pul mablag‘larini samarali joylashtirish, risklarni baholash.

- **Sug'urta mexanizmlari** — moliyaviy xavflardan himoya, profilaktika va investitsion funksiyalarni amalga oshirish.

Sug'urta nafaqat moliyaviy xavflarni kamaytirish vositasi, balki jamiyatda moliyaviy ongni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, uni maktab dasturiga kiritish yosh avlodda xavflarni boshqarish madaniyatini shakllantirishning samarali yo'li hisoblanadi.

Sug'urta bozorining holati va muammolari

So'nggi yillarda O'zbekistonda sug'urta xizmatlari hajmi ortib bormoqda, yangi mahsulotlar va raqamli xizmatlar joriy qilinmoqda. Biroq, sug'urta bozorining rivojlanishida bir qator muammolar mavjud:

- **Aholining sug'urtaga ishonchi past**, ayniqsa ixtiyoriy sug'urta turlari kam rivojlangan.
- **Moliyaviy savodxonlik darajasi past**, aholining risk tushunchasini to'liq anglamasligi.
- **Ta'lim tizimida sug'urta bo'yicha alohida modul mavjud emas**, bu esa tizimli bilim shakllanishini qiyinlashtiradi.

Ushbu muammolarni hal qilishning samarali yo'li — maktab ta'limi orqali tizimli yondashuvni joriy etishdir.

Sug'urtani maktab dasturiga joriy etish konsepsiyasi

Loyiha maqsadi shundan iboratki, umumta'lim maktablarida "Sug'urta asoslari" fanini bosqichma-bosqich joriy etish orqali o'quvchilarda moliyaviy savodxonlikni oshirish, ularni moliyaviy qarorlar qabul qilishga va risklarni boshqarishga tayyorlashdir.

O'quv dasturi:

- **7–8-sinf:** risk tushunchasi, kundalik hayotdagi xavflar, sug'urtaning oddiy shakllari.
- **9-sinf:** sug'urta turlari, shartnoma asoslari, sug'urta mukofoti va to'lov mexanizmlari.
- **10–11-sinf:** sug'urta bozori, ijtimoiy va ixtiyoriy sug'urta, raqamli sug'urta xizmatlari.

Pilot loyiha mexanizmi: 10 ta maktabda sinov loyihasi o'tkaziladi, natijalar monitoring qilinadi va muvaffaqiyatli tajriba respublika miqyosida kengaytiriladi.

«ALSKOM SUG'URTA KOMPANIYASI» AJning taklifi

Kompaniya quyidagi yo'nalishlarda tashabbus ko'rsatadi:

- O'quv materiallarini ishlab chiqish va amaliy treninglar tashkil etish;
- Ta'lim platformasi yaratish, interaktiv testlar, video darslar va sug'urta kalkulyatori kabi raqamli vositalarni taqdim etish.

Bu tashabbus maktab o'quvchilarini sug'urta sohasida amaliy ko'nikmalar bilan ta'minlash, ularni raqamli vositalardan foydalana olishga o'rgatish va moliyaviy qarorlar qabul qilishga tayyorlashga xizmat qiladi.

Ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlik

Ijtimoiy samara sifatida moliyaviy ongli avlod shakllanishi, oilalarda barqarorlikning oshishi va sug'urtaga nisbatan ijobiy munosabatning kuchayishi ko'rsatiladi. Iqtisodiy samara esa sug'urta bozorining kengayishi, investitsiya salohiyatining oshishi hamda xavflarni boshqarish tizimining mustahkamlanishi bilan o'lchanadi.

Xulosa

Sugʻurta taʼlimini maktabdan boshlab joriy etish strategik ahamiyatga ega tashabbus hisoblanadi. Ushbu loyiha yoshlarning moliyaviy savodxonligini oshirish, ular orasida risklarni boshqarish koʻnikmalarini shakllantirish va sugʻurta madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, loyiha oilaviy moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash, jamiyatdagi moliyaviy ongini oshirish va milliy iqtisodiyotning xavflarga chidamliligini kuchaytirish kabi ijtimoiy-iqtisodiy foydalarni ham taʼminlaydi. Shu sababli, «ALSKOM SUGʻURTA KOMPANIYASI» AJning ushbu tashabbusni pilot loyiha asosida amalga oshirishi va uni keyinchalik respublika miqyosida kengaytirishi maqsadga muvofiq hisoblanadi.